

їх семантичної структури, зв'язок між первинним і вторинними значеннями може спрощуватись або ускладнюватись, а також спостерігаються явища інтердепенденції та переінтеграції, що обумовлюється потребами та розвитком досліджуваної мови. Також основними способами формування переносного значення, яке особливо поширене у художньому та розмовному стилях, є метафора, метонімія та синекдоха. Як показано, для таких значень притаманним є радіальний шлях їх утворення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Барабаш О. В. Підходи к пониманию феномена полисемии. *Вестн. Пенз. гос. ун-та*. 2015. № 1. С. 88-92.
2. Грибніник Ю. І. Явища полісемії та омонімії в англійській геодезичній термінології. *Young Scientist*. 2015. № 2 (17). С. 191-194.
3. Звегинцев В. А. Семасиология. Москва : Изд-во Московского ун-та, 1957. 323 с.
4. Кацнельсон С. Д. Общее и типологическое языкознание. Ленинград : Наука, 1986. 297 с.
5. Лисиченко Л. А. Лексикологія сучасної української мови (Семантична структура слова) Харків : Вища шк., 1977. 113 с.
6. Мерзлякова А. Х. Семантическая структура многозначных прилагательных. *Вестн. Удмуртского ун-та. Сер. История и филология*. 2007. № 5 (2). С. 115-122.
7. Мусси В. Семантическая и словообразовательная деривация энтомологической лексики (на материале русского и итальянского языков). *Вестн. Томского гос. ун-та*. 2014. № 378. С. 38-44.
8. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики : уч. пособие для студентов, аспирантов и преподавателей лингвистических дисциплин в школах, лицеях, колледжах и вузах. СПб. : Научный центр проблем диалога, 1996. 756 с.
9. Новиков Л. А. Проблемы языкового значения. Москва : Изд-во РУДН, 2001. Т.1. 672 с.
10. Ольшанский И. Г. Лексическая полисемия в современном немецком языке (системные, коммуникативные и лексикографические аспекты): автореф. дис. ... д-ра филол. наук. Москва, 1991. 53 с.
11. Ольшанский И. Г. Полисемия существительных в языке и тексте : пособие. Москва : Изд-во МГПИИЯ им. М. Горького, 1982. 81 с.
12. Песина С. А. Слово в когнитивном аспекте. Москва : Флинта : Наука, 2011. 342 с.
13. Словник української мови : у 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства / за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. URL: <http://sum.in.ua/>
14. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка: науч. изд. Москва : Изд-во лит. на иностр. яз., 1956. 260 с.
15. Уфимцева А. А. Семантика слова. Аспекты семантических исследований / под ред. Н. Д. Арутюновой, А. А. Уфимцевой. Москва : Наука, 1980. С. 5–80.
16. Уфимцева А. А. Слово в лексико-семантической системе языка. Москва : Наука, 1968. 272с.
17. Шумейкіна А. Сучасний підхід до аналізу семантичної структури багатозначного слова. *Рідний край*. 2009. № 3. С. 62-68.
18. Gabrielli A. Grande dizionario italiano. Milano : HOELPI, 2015. 2760 p. URL: https://www.grandidizionari.it/dizionario_italiano.aspx
19. Kleiber G. La sémantique du prototype. Catégories et sens lexical. Paris: Presses Universitaires de France, 1990. 199 p.

УДК : 811.111+81'373.42

DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2020.823.204-209>

Руміга І.
(Чернівці)

АНГЛОМОВНИЙ СИНТАКСИС ХУДОЖНЬОГО ПРОЗОВОГО ТЕКСТУ СЬОГОДЕННЯ

У статті окреслено спрямованість сучасної антропоцентричної лінгвістики на вивчення синтаксису сьогочасного текстотворення, відображеного автором-постмодерністом. Вивчення текстової структури з урахуванням авторського світогляду збагачує дослідницький досвід сучасної германістики новими знаннями про емотивність та її репрезентацію в сучасній англомовній літературі. Отримані результати поглиблюють уявлення про синтаксичну текстову архітектоніку як про багатоаспектне лінгвістичне явище та роблять свій внесок у розвиток загальної теорії тексту.

Ключові слова: наратор, персонаж, постмодерн, речення, синтаксична модель, текст.

Статья свидетельствует о направленности современной антропоцентричной лингвистики на изучение современного текстового образования, отображенного автором-постмодернистом. Изучение текстовой структуры с учетом авторского мировоззрения обогащает исследовательский опыт современной германистики новыми знаниями о эмотивности и его репрезентацию в современной англоязычной литературе. Полученные результаты углубляют понятие о синтаксической текстовой архитектонике, как о многоаспектном лингвистическом явлении и делают свой вклад в развитие общей теории текста.

Ключевые слова: наратор, постмодерн, предложение, синтаксическая модель, текст.

This article manifests a direction of modern anthropocentric linguistic to a study of modern text formation displayed by an author of postmodern. Besides, a study of text structure including an author conception of the world enriches investigation experience of modern Germanic philology with new knowledge about emotive and its representation in the modern Anglophone literature. The received results deepen a notion about a syntactic textual architectonics as a multiaspectual linguistic notion and make its contribution into a development of a general theory of a text.

To receive the scientifically veracious theoretical and practical results in the research, a list of adequate linguistic methods were implemented (semantic and structural, contextual, functional and interpreting and a quantitative analysis), the significant number of material was also studied (6918 pages of 19 works of fiction of the beginning of XXI century that belong to Anglophone authors of postmodern that are in the list of winners of the post prestigious in the Anglophone world prize „The Women’s Prize for Fiction”).

According to the results of the research, the overwhelming majority of syntactic structures that express parataxis and hypotaxis in postmodern fiction explicate a tendency of a modern author of prevalence usage of paratactic structures. The quantitative dominating types of parataxis state a dynamic development of modern system of the English language and also explicate independence and disregard of set forms of text formation.

Key words: narrator, postmodern, sentence, syntactic model, text.

Вивчення текстової структури з урахуванням авторського світогляду збагачує дослідницький досвід сучасної германістики новими знаннями про емотивність та її репрезентацию в сучасній англомовній літературі. Отримані результати поглиблюють уявлення про синтаксичну текстову архітектуру як про багатоаспектне лінгвістичне явище та роблять свій внесок у розвиток загальної теорії тексту. Попри наявність праць, присвячених аналізу синтаксичної структури художніх текстів на матеріалі різних мов М. Burke, А. Carnie, J. Gavins, Т. Givon, J. Kiaer, J.E. Miller, А. Radford, G. C. Ramchand дослідження цього аспекту є невичерпним. Крім того, дотепер не було зроблено спроб дослідити структурно-синтаксичний аспект художніх прозових текстів постмодерну, номінованих престижною у світі британською премією „The Women’s Prize for Fiction”.

Актуальність дослідження зумовлена синтактикоцентричним підходом до розкриття структурно-семантичних та функційних механізмів синтаксичної організації художнього прозового тексту з позицій функційної парадигми сучасних мовознавчих досліджень, функціонального синтаксису зокрема. Семантико-синтаксичні зв’язки мовного і мовленнєвого варіювання смислових відношень між системно-мовними і комунікативно-мовленнєвими варіантами художнього тексту потребують системних студій з огляду на мотиви, критерії відбору суб’єктом мовлення однієї з форм висловлення, які зумовлюються мовленнєвими діями в різних ситуаціях спілкування.

Мета – розв’язати теоретико-практичної проблематики структурно-семантичних та функційних аспектів англомовного художнього прозового тексту через аналіз динаміки його синтаксичних моделей у мікроструктурному (рівень речення) та макроструктурному (рівень тексту) вимірах щодо ієрархії мовних рівнів художнього прозового тексту.

Досягнення мети можливе за умови вирішення таких конкретних **завдань**: узагальнити напрями та здобутки міждисциплінарного вивчення статусу синтаксичних моделей та лінгвістичної системи англомовного художнього прозового тексту початку XXI століття; визначити теоретико-методологічне підґрунтя синтаксичної одиниці аналізу та з’ясувати її статус в

англомовному художньому прозовому тексті початку XXI століття; встановити диференційні ознаки синтаксичної моделі як засобу текстотворення та окреслити методiku дослідження синтагматичної структури англомовного художнього прозового тексту початку XXI століття; визначити текстотвірні функції синтаксичних моделей та встановити частоту їх вживання в англомовному художньому прозовому тексті початку XXI століття задля відстеження індивідуально-авторських ознак стилю; проаналізувати конгломерат синтаксичної сполучуваності на рівні речення та на рівні тексту, акцентуючи увагу на вивченні їхньої прагматичної значущості, експресивної вмотивованості та реалізації авторських інтенцій.

Об'єкт дослідження – структурно-семантичні моделі синтаксису, що відображають мовно-експериментальну специфіку англомовного художнього прозового тексту початку XXI століття. Предмет дослідження – структурні, лексико-семантичні та функційні ознаки синтаксичної сполучуваності в англомовних художніх прозових текстах початку XXI століття.

Матеріалом дослідження послуговували тексти 19 прозових англомовних художніх творів початку XXI століття великої (романної) епічної форми, авторкинями яких є найвідоміші його представниці: Linda Grant „When I Lived in Modern Times” [2000]; Kate Grenville „The Idea of Perfection” [2001]; Ann Patchett „Bel Canto” [2002]; Valerie Martin „Property” [2003]; Andrea Levy „Small Island” [2004]; Lionel Shriver „We Need to Talk About Kevin” [2005]; Zadie Smith „On Beauty” [2006]; Chimamanda Ngozi Adichie „Half of a Yellow Sun” [2007]; Rose Tremain „The Road Home” [2008]; Marilynne Robinson „Home” [2009]; Barbara Kingsolver „The Lacuna” [2010]; Téa Obreht „The Tiger’s Wife” [2011]; Madeline Miller „The Song of Achilles” [2012]; A. M. Homes „May We Be Forgiven” [2013]; Eimear McBride „A Girl Is a Half-Formed Thing” [2014]; Ali Smith „How to Be Both” [2015]; Lisa McInerney „The Glorious Heresies” [2016]; Naomi Alderman „The Power” [2017]; Kamila Shamsie „Home Fire” [2018]. Унітарною характеристикою дібраних творів є та обставина, що ці твори маніфестують стильове новаторство письменника-постмодерніста через мовне експериментування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Понад століття текст є об'єктом, предметом і матеріалом наукових студій і пильної уваги філологічної науки. Проте початок XXI століття характеризується розгортанням процесу експериментування з технікою писемного мовлення, який руйнує усталені стратегії текстової організації художнього прозового тексту [3, с. 13]. Експериментування в художньому тексті використовується задля максимального увиразнення та впливу на читача і не обходять стороною архітектуру тексту – синтаксис.

У лінгвістиці налічують низку підходів до диференціації „синтаксичної моделі” [2, с. 56], тлумачення полягає в тому, що синтаксична модель є сполукою слів або групи слів, яким притаманний безпосередній зв'язок. Синтаксичні моделі – це структурні схеми за якими будуються речення і словосполучення. Синтаксична й семантична структури функціонують і перебувають у нерозривному зв'язку між собою.

Поняття семантичної структури прозового тексту зумовлює кореляцію семантичного простору та низки інших – концептуального, денотативного, емотивного. Оскільки семантика тексту – це закодований у ньому різними мовними засобами результат взаємодії значень мовних одиниць, що відображає авторські інтенції та картину світу [5, с. 122]. Семантичний простір прозового тексту експліковано як смисловий простір значення прозового тексту, що відображається у лексико-семантичній структурі та реалізується на рівні змісту самого тексту.

Редукція синтаксичної моделі речення пов'язана з опущенням одного або кількох членів речення [1, с. 68]. До низки синтактико-стилістичних моделей із редукцією відносимо: апозіопезу, еліпс, парцеляцію. Усічені або розчленовані синтаксичні моделі увиразнюють висловлення, акцентують увагу читача на значення кожного складника, мають додаткове семантичне й експресивно-граматичне навантаження, що відтворює їх динаміку.

Для порядку слів постмодерністського тексту характерним є порушення граматичних норм, яке пояснюється навмисним використанням авторами стилістично-синтаксичних маркерів. Ця текстотвірна техніка породжує варіативність, яка означає відхилення від норми, тож що незвичніший порядок слів у реченні, то більшою є експресивність висловлення.

Англомовний художній прозовий текст постмодерну наділений експресивною потужністю, що реалізується за допомогою еліптичних конструкцій. У випадку використання еліптичної конструкції йдеться насамперед про мовну економію.

Загальна кількість вживаних синтаксичних моделей, оснований на експансії вихідної моделі, становить 3826 одиниць, з яких найчастотнішими в досліджуваних текстах є прості контактні повтори. Наприклад, *I ran and fell, ran and fell. Then the river: so cold it felt sharp* [10, с. 115] з використанням контактного повтору передбачає вираження емоційно-змістової тональності висловлення, також передає протяжність події, наголошуючи на тому, що персонажу дуже важко подолати дистанцію, він є знедолений, але не здається і йде вперед.

Наступний приклад складається з трьох рівноправних простих речень, які об'єднані сурядним зв'язком через єднальний сполучник *and* (двічі) та комою, що відображає незалежність і послідовне розгортання подій, які чітко підтверджуються згідно з конструкцією: [...], *and* [...] *and* [...]. Відсутність залежності (підрядності), навпаки, вважаємо позитивним чинником для текстотворення: „*The cage face a courtyard, and we go down the stairs and walk slowly from cage to cage*” [11, с. 75].

Приклад конструкції єднального складно-сурядного речення [...] *and* [...] *so* [...] демонструє перелічення послідовності дій: „*My aunts sat in with her and there were two men set to guard it so she couldn't burst out*” [9, с. 45]

На макроструктурі вираження деструкції речення реалізовується певними авторськими принципами побудови тексту і його структурами відповідно до творчого задуму.

Щодо паратаксису, під час дослідження його визначаємо як тип синтаксичного зв'язку граматично рівноцінних мовних одиниць: однорідних членів речення, предикативних одиниць складносурядного речення й деяких безсполучникових, а також окремих речень. Формальними показниками виступають сурядні сполучники, однак за умови їхньої відсутності встановлення типу зв'язку ґрунтується на семантичних відношеннях рівноправності одиниць, що забезпечується інтонаційно, порядком розміщення. Головні різновиди паратаксису – єднальний, протиставний, розділовий, пояснювальний зв'язки.

Кількісні дані про структуру частин мови дуже істотні, так як головне речення може бути представлене у вигляді формального утворення, яке є результатом взаємодії схеми структури речення з формальними можливостями певної частини мови. Саме на підставі статистичного аналізу виникає можливість використати метод моделювання, що здійснюється шляхом реєстрації частотності окремих класів у наповненні синтаксичних конструкцій.

Синтаксично-стилістичні маркери англomовного тексту посмодерну є мовностилістичними та композиційними елементами, які репрезентують емоції персонажів у романах авторів-постмодерністів. Варто зазначити, що саме синтаксично-стилістичні маркери є важливою складовою стилю текстотворення, яка дозволяє передати додаткову експресивність в тексті. Репродуктивний або зображальний опис – це опис, що за допомогою мовних засобів відтворює фрагменти, картини, події, які сприймаються органами чуттів мовця чи спостерігача. Перебування мовця та спостережуваних ним явищ у єдиному хронотопі (часопросторі) маркується засобами мови: через переважне використання дієслів у формі теперішнього чи минулого часу. *He never forgot the importance of Verdi in his life. He became attached to certain singers, as everyone does. He made special collections of Schwarzkopf and Sutherland. He believed in the genius of Callas above all others* [12, с. 105]. Використання чотириразового повтору займенника *he* (він), автор наголошує на важливості персонажа роману, що саме він (персонаж) такий особливий та відрізняється поміж інших.

Поміж варіативності функцій, що слугують функцією стилістично-синтаксичного маркування виокремлюємо, інтонаційно-ритмічну. Інтонавання художнього тексту знаходиться у площині стилістики, лінгвістичного аналізу тексту та теорії художнього мовлення. Інтонація передбачає художню цінність та інформаційно-сміслову навантаження. Авторська техніка художнього інтонавання передбачає „магію слова”, яку читач повинен декодувати. З поняттям „інтонації” тісно корелює поняття „ритм”, яке потлумачується як „періодичне повторення елементів тексту через певні проміжки” [6, с. 11]. Ритм – це взаємозв'язок реченневого наголосу паузи та темпу. Ритм виникає в процесі мовлення через щеплення інтонаційних елементів.

Стилізація, як „стилістичний прийом, (в іншій інтерпретації – принцип), який полягає у навмисному відтворенні (імітації) характерних рис того чи іншого стилю (в тому числі індивідуального), літературного напрямку, мовних особливостей будь-якої історичної епохи, соціальної або етнічної спільноти тощо” [8, с. 67].

На фразовому рівні основними рисами прозових англомовних текстів є їхня семантична несумісність, лексичні абракадабри, незвичне типографічне оформлення речення, синтаксична неграматикальність. Неоформлені речення до кінця з огляду на закони граматики і фразові кліше доповнюються читачем, щоб набути смислу. Відступ від системно-мовних норм виражається у художніх текстах по-різному. Ми охарактеризуємо порушення літературних норм та типові випадки вульгаризації мови.

Текстова комунікація характеризується дихотомією зон наратора та персонажу, які є взаємозалежними та взаємодоповнюючими, між якими з'єднувальною ланкою є одним з головних текстових категорій – когерентність. Зауважимо, що зона наратора актуалізує зону персонажів, що в поєднанні становить завершений текст.

Традиційні наративні структури й моделі нарації у прозі англомовного художнього прозового тексту є відступили перед зображенням хаотичної та проблематичної природи суб'єктивного досвіду. Розкриття суб'єкта зсередини відбувається на мовному рівні через експресивний синтаксис: риторичні (псевдо)запитання, окличні речення, еліптичні структури: „He halted suddenly and heard his heart in silence. How far had he walked? What hour was it?” [13, с. 235].

Введення у структуру художнього тексту висловлення персонажа подеколи супроводжується проникненням авторського реплікування і коментування у мовлення персонажа. Мовленнєва картина прозового тексту складається з різних типів монологу та діалогу, із змішування різних форм усного і писемного мовлення.

Для персонажного мовного сегмента, яке реалізується низкою засобів передавання мовлення персонажа, характерне непряме його зображення через мову, лінгвостилістичний аналіз якої експлікує важливу складову частину літературно-художнього образу, так звану мовленнєву характеристику або мовленнєвий портрет персонажа [7, с. 67]. Переплетення „свого” (нараторського) і “чужого” (персонажного) в наративній структурі персонажного мовлення, відкритого для спостереження та прихованого набуває найрізноманітніших форм, серед яких важливе місце належить прямому, непрямому та невластне-прямому мовленню [3, с. 18].

Аналізуючи техніку мовлення постмодерну у текстовій зоні персонажа як репрезентації віртуального суб'єктивного начала в художній прозі, можна зазначити, що її суттєвими компонентами є антиграматична манера письма, словесний сумбур, мовний символізм і суб'єктивізм, які продуктивно реалізуються у тексті через потік свідомості, внутрішнє мовлення та інші форми ендозафазного мовлення. Вони опозиційні до форм екзофазного мовлення: „His body ached to do something, to rush out and revel in violence. All the indignities of his life enraged him... Could he asked the cahier privately for an advance? No, the cashier was no good, no damn good: he wouldn't give an advance... He knew where he would meet the boys: Leonard and O'Halloran and Nosey Flynn. The barometer of his emotional nature was set for a spell of riot” [14, с. 115].

Техніка постмодернізму характеризується сукупністю художніх прийомів та методів їх виявлення та функціонування. Експериментаторство постмодерну володіє міцним структуроутворюючим фактором, який вказує на добре продуману змодельовану реальність з яскраво вираженими інтертекстуальними характеристиками. Сучасне художнє мовлення є складною багаторівневою цілісною структурою, яка створена із мовного матеріалу, а також характеризується наповненістю різнотипної інформації. Тому текст художнього твору може відображати не лише інформацію про факти, події, процеси об'єктивної реальності, створені уявою митця, а й містити приховану інформацію. На нашу думку, вивчення саме структурно-семантичного наповнення синтаксичних моделей дозволяє відстеження закономірностей структури постмодерністського текстотворення та намірів авторів експериментального тексту.

Англомовний постмодерністський художній прозовий текст це аструктурний, багатовимірний, інтертекстуальний простір, який відбиває деструктивні тенденції постмодерністського письма. Вивчення його стилістичних особливостей уможлиблює трактування синтактико-стилістичних маркерів як цілеспрямованих способів комбінації виражально-зображальних засобів з постійною динамічною зміною їхніх функцій. Такий тип тексту формується внаслідок нелінійного способу організації стилістичних прийомів, які, відображаючи особливості постструктуралістського світогляду, набувають оновлених стилетвірних та смислотвірних функцій.

Доцільність дослідження синтактики сучасних англомовних текстів диктується своєю престижністю та новизною. Попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених проблемі синтаксичних одиниць, існує необхідність уточнити та деталізувати експліцитні характеристики цього феномену. Наукового освітлення в лінгвістичному спектрі лінгвістики потребує проблема прагматичного

вияву у прозових текстах. Синтактику модерністського тексту можна розглядати в опозиційних зв'язках: макроструктурна організація (рівень тексту) та мікроструктурна організація (рівень речення). Як на рівні макроструктури (наративного або інших способів композиційної організації), так і на рівні мікроструктури (синтаксис речення) модерністські тексти виокремлюються зі структури текстів літературних течій своєю креолізованістю, гарантуючи існування особливого модерністського синтаксичного коду.

Структурно-композиційні засоби нонієрархії (фрагментованої оповідної техніки) в постмодерністських творах активно використовуються майже усіма письменниками-постмодерністами і є яскравими взірцями ацентричного (ризоматичного) викладу в цих творах. Вони скеровані на інтерактивні дії адресанта й адресата в процесі творення текстової моделі комунікації, де текст був і надалі залишається джерелом уявлення людської комунікації як процесу.

Висновки та перспективи дослідження. Це дослідження зосереджене на актуальній і науково-обґрунтованій темі, пов'язаній із функціонуванням способів та форм мовлення текстових комунікантів (наратора та персонажів). У ході вивчення було встановлено вияви мовнохудожніх інновацій з формою та змістом.

Встановлено, що у постмодерністських “нетрях” існує єдиний експериментальний стиль – мовленнєва норма, чинна для цього типу текстів, яка постає у вигляді алгоритму – системного конструктора, який становить набір домінуючих смислів, що програмує вибір, трансформацію і способи комбінування вербальних засобів фіксації постмодерністської моделі.

Прозовий текст є передовсім експлікацією особистості письменника як у плані сукупності ідей, так і на рівні лінгвістичної реалізації. З однієї сторони, автор-письменник відображає себе, передає власне світосприйняття, стилістику власних думок та почуттів, є суб'єктом твору, творцем художнього світу, наділеного певними естетичними поглядами, а з іншого – він має словесно-мовленнєву структуру, яка є організуючим центром художнього твору.

Наративна перспектива художнього тексту припускає інтеракцію його суб'єктно-мовленнєвої, композиційно-сюжетної, часово-просторової організації, що зумовлено комунікативно-творчою стратегією автора-письменника.

Когерентність структури і композиції художнього тексту забезпечується єдністю свідомості, що за нею стоїть, а саме – свідомістю наратора, бо власне таратор є суб'єктом авторської свідомості, безпосередньо втіленої у тексті, з яким має справу читач. Наратор – лінгвістична категорія, яка об'єднує всі елементи смислу і стилю художнього твору в текстове ціле. Текстову актуалізацію точки зору персонажа у на рації можуть здійснювати окрема лексема чи група слів, синтаксично відособлені у реченні, створюючи гетерогенність синтаксису висловлення наратора.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Luraghi S., Parori G. Key Terms in Syntax and Syntactic Theory. New York: Continuum, 2008. 266 p.
2. Miller J. E. A critical introduction to syntax. New York: Continuum International Publishing Group, 2011. 275 p.
3. Бехта І. А. Авторське експериментаторство в англійській прозі ХХ століття. Львів: ПАІС, 2013. 268 с.
4. Бехта І. А. Функційно-прагматична дієвість тексту у світлі когніції й дискурсу. Людина. Комп'ютер. Комунікація: зб. наук. праць / за ред. О. П. Левченко. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2013. С. 99–103.
5. Болотнова Н. С. Художественный текст в коммуникативном аспекте и комплексный анализ единиц лексического уровня. Томск: Изд-во Томс. ун-та, 1992. 309 с.
6. Гиндин С. И. Внутренняя организация текста: элементы теории и семантический анализ: автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 1972. 16 с.
7. Ковалевская Е. Г. Анализ текстов художественных произведений. Ленинград, 1976. 52 с.
8. Сковородников А. П. Языковая игра. Культура русской речи / под ред. Л. Ю. Иванова, А.П. Сковородникова, Е. Н. Ширяева и др. Москва, 2003. С. 796–803.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

9. Homes A. M. May We Be Forgiven. UK: Penguin Books, 2013. 480 p.
10. McInerney L. The Glorious Heresies. Ireland: Hodder & Stoughton, 2016. 384 p.
11. Obrecht T. The Tiger's Wife. New York: Random House Trade Paperback Edition, 2011. 356 p.
12. Patchett A. Bel Canto. New York: Harper Collins Publishers, 2002. 318 p.
13. Shriver L. We Need to Talk About Kevin. London: Counterpoint Press., 2005. 400 p.
14. Shriver L. We Need to Talk About Kevin. London: Counterpoint Press., 2005. 400 p.

REFERENCES:

15. Bekhta, I. A. (2013). Avtorske eksperimentatorstvo v anglo-movnij prozi XXI stolittia. Lviv. PAIS.
16. Bekhta, I. A. (2013). Funktsiino-pragmatychna diievist tekstu u svitli kohnitsii i dyskursu. Lviv.
17. Bolotnova, N. S. (1992). Khudozhestvenyi tekst v komunikativnom aspekte I kompleksnyi analiz iedynits leksicheskoho urovnia. Tomsk.
18. Hyndyn, S. I. (1972). Vnutreniaia organizatsiia teksta: element teorii I semanticheskyy analiz. Moskva.
19. Kovalevska, Ie. H. (1976). Analiz tekstov khudozhestvennykh proizvedenii. Leninhrad.
20. Skovorodnikov, A. P. (2003). Iazykovaia igra. Moskva.

УДК: 81'373.234

Семашко Т.
(Київ)

МІСЦЕ ЕТНІЧНИХ СТЕРЕОТИПІВ У ЛІНГВОКУЛЬТУРНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

В основі формування етнічної свідомості та культури лежать уявлення етносу про навколишній світ. Регуляторами такого сприйняття виступають етнокультурні стереотипи – узагальнена, етноспецифічна, регулярно відтворювана когнітивно-дискурсивна фіксація результатів профілювання світу етнічною свідомістю та мовою. Оскільки етнічні стереотипи нерозривно пов'язані з мовним і культурним середовищем, їх можна означити фрагментом мовно-культурної картини світу, лінгвокультурним явищем, природним і немінучим до того часу, доки будуть існувати народи й етнічні групи.

Ключові слова: етнічний стереотип; мовно-культурна картина світу; мовні взаємодії; етносвідомість.

В основе формирования этнического сознания и культуры лежат представления этноса об окружающем мире. Регуляторами такого восприятия выступают этнокультурные стереотипы – обобщенная, этноспецифических, регулярно воспроизводимая когнитивно-дискурсивная фиксация результатов профилирования мира этническим сознанием и языком. Поскольку этнические стереотипы неразрывно связаны с языковой и культурной средой, их можно обозначить фрагментом языково-культурной картины мира, лингвокультурным явлением, естественным и неизбежным до тех пор, пока будут существовать народы и этнические группы.

Ключевые слова: этнический стереотип; культурная картина мира; языковые взаимодействия; этносознание.

The basis of the formation of ethnic consciousness are both innate and acquired in the process of socialization subconsciously conceived ideas, knowledge about objects, behaviors, life situations of a particular ethnic group - ethno-cultural stereotypes that are acquired through language, personify the results of cognition of reality human consciousness cultural traditions and habits that characterize the mono-ethnic environment. Emphasis is placed on the importance of ethnic stereotypes in the reproduction of characteristics characteristic of each ethnic group; on their stability and continuity; on their great power; extreme persistence of ethnic stereotyped images that are easily transmitted to all members of the ethnic group; emotional and evaluative, which allows us to consider the latter not only as a generalized, ethno-specific, regularly reproduced cognitive-discursive fixation of the results of profiling the world by ethnic consciousness, but also as a fragment of the linguistic picture of the world, as a way of fixing the features of linguistic ethno-consciousness.

The formation of ethno-cultural stereotypes is produced by a number of factors: cultural and religious traditions, customs, certain historical events, norms of behavior, etc., which allows for the different nature of their origin. Some ethnic stereotypes are born naturally in the process of interaction of a certain part of society with another group, and accumulate the experience of interaction of individual representatives of society and transmit it through the language of society in general; others are artificially created. Because ethnic stereotypes are inextricably linked to the linguistic and cultural environment, they